

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»

ЗАТВЕРДЖУЮ
проф. Омельченко С. О.
(наказ № 463 від 28.08.2020 р.)

ПОЛОЖЕННЯ
про формування індивідуальної освітньої траєкторії аспірантів
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

УХВАЛЕНО
вченою радою ДДПУ

Протокол № 1 від 28.08.2020 р.

Слов'янськ, 2020

1. Загальні положення

1.1. Положення про формування індивідуальної освітньої траєкторії аспіранта ДДПУ у ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (надалі – Положення) регулює процедуру формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти у Державному вищому навчальному закладі «Донбаський державний педагогічний університет» (надалі – ДДПУ), порядок організації та обрання здобувачами навчальних дисциплін вільного вибору студента та формування індивідуального навчального плану (надалі – ІНП). Положення гарантує аспірантам реалізацію їх права на індивідуальну освітню траєкторію навчання з урахуванням власного потенціалу, особистісного росту, своїх професійних та науково-дослідницьких інтересів.

1.2. Положення розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», «Про вищу освіту», Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 261 від 23 березня 2016 р. із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №283 від 03.04.2019 р., Положення про організацію освітнього процесу ДДПУ; Положення про освітні програми ДДПУ; Положення про формування індивідуальної освітньої траєкторії студента Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет»; Положення про розроблення навчальних планів та реалізацію вибірковості варіативної складової навчальних планів підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у ДДПУ; а також інших чинних нормативно-правових актів.

1.3. У цьому Положенні терміни вживаються у такому значенні:

індивідуальна освітня траєкторія – персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти, що формується з урахуванням його здібностей, наукових інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду, ґрунтується на виборі здобувачем освіти видів, форм і темпу здобуття освіти, суб'єктів освітньої діяльності та запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін і рівня їх складності, методів і засобів навчання. Індивідуальна освітня траєкторія в закладі освіти може бути реалізована через індивідуальний навчальний план.

індивідуальний навчальний план – нормативний документ ДДПУ, за яким здійснюється навчання докторів філософії, відображає освітню складову освітньо-наукової програми та навчального плану відповідно до третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, з максимальним урахуванням індивідуальних потреб, особистісних освітньо-професійних та наукових інтересів здобувачів у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності і вимог до сучасних напрямів наукових досліджень;

індивідуальний план наукової роботи аспіранта – нормативний документ ДДПУ, є невід’ємною частиною індивідуального навчального плану аспірантури, відображає наукову складову освітньо-наукової програми та навчального плану підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, в якому визначаються результати проведення наукового дослідження, зміст, строки виконання та обсяг наукових робіт, а також запланований строк захисту дисертації протягом строку підготовки в аспірантурі.

навчальний план – це нормативний документ ДДПУ, який розробляється на підставі освітньої (освітньо-професійної/освітньо-наукової) програми підготовки здобувачів певного рівня та спеціальності і визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік освітнього процесу, форми поточного та підсумкового контролю;

освітньо-наукова програма – це нормативний документ ДДПУ, що визначає систему освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання та компетентності, якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти;

обов’язкова навчальна дисципліна – освітній компонент (ОК), що передбачений освітньо-науковою програмою підготовки здобувачів вищої освіти певного рівня до обов’язкового вивчення з метою досягнення очікуваних результатів навчання, що забезпечують програмні результати навчання, та набуття визначених компетентностей;

вибіркова навчальна дисципліна – це освітній компонент (ОК), що передбачений освітньо-науковою програмою підготовки здобувачів вищої освіти певного рівня до вивчення за вільним вибором студента у межах формування індивідуальної освітньої траєкторії з метою більш повного задоволення освітніх, професійних та наукових потреб здобувача, ефективнішого використання можливостей закладу освіти, врахування регіональних особливостей, особливостей досліджуваного наукового напрямку тощо. Вибіркові ОК не формують власних результатів навчання, а лише доповнюють/ розширюють програмні результати навчання, визначені освітньо-науковою програмою.

2. Формування індивідуальної освітньої траєкторії аспіранта

2.1. Процес виявлення, реалізації і розвитку здібностей здобувачів ДДПУ відбувається шляхом створення індивідуальної траєкторії навчання. Будь-який здобувач ДДПУ має право знайти, створити або запропонувати власний варіант навчання.

2.2. Мета індивідуальної освітньої траєкторії полягає в більш ґрунтовній підготовці здобувача у межах загальних чи професійних інтересів, підвищення його конкурентоспроможності на ринку праці, розширення можливостей для забезпечення освітніх потреб шляхом отримання додаткових компетентностей, продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності тощо. Вона передбачає вільний вибір здобувачем видів навчальної діяльності, а також дисциплін, які найбільше імпонують його побажанням, науковим інтересам, напряду наукового пошуку та тематиці дисертації, яку він обрав.

2.3. Індивідуальна освітня траєкторія здобувача формується через можливість обрання:

- навчальних дисциплін із категорій вибіркової частини освітньо-наукової програми;
- тематики дисертаційного дослідження;
- баз практичної підготовки;
- проходження додаткових курсів для формування додаткових компетентностей;
- навчання у межах академічної мобільності.

2.4. Індивідуальні освітні траєкторії розробляються для кожного аспіранта окремо в межах певної освітньо-наукової програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

2.5. У межах кожної освітньо-наукової програми визначається мінімальний обсяг навчального навантаження, що передбачає можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії для аспіранта, та пропонується широкий набір навчальних дисциплін для вільного вибору здобувача, що дозволяє розширити, поглибити знання.

2.6. Навчальні дисципліни за вибором здобувача вищої освіти – це дисципліни, які розробляються кафедрами ДДПУ з метою задоволення освітніх, професійних та наукових потреб здобувачів, підвищення їх конкурентоспроможності та затребуваності на ринку праці, з урахуванням вимог працедавців, тенденцій розвитку спеціальності та регіональної політики у відповідній галузі, поглиблення знань, удосконалення вмій та навичок в контексті організації дослідницької діяльності за спеціальністю.

Вибіркові дисципліни надають можливість здійснення поглибленої підготовки за спеціальностями, що визначають характер майбутньої діяльності, сприяють академічній мобільності здобувача та його особистим та науковим інтересам.

2.7. Через вибір дисциплін варіативної частини освітньо-наукової програми здобувач здійснює формування індивідуального плану навчання, у такий спосіб забезпечується реалізація індивідуальної освітньої траєкторії аспірантів. Тобто

засобом реалізації індивідуальної освітньої траєкторії у ДДПУ є формування індивідуального навчального плану аспірантом особисто.

2.8. Індивідуальний навчальний план аспіранта формується відповідно до навчального плану освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії відповідної спеціальності, затвердженого в установленому порядку та чинного на час вступу здобувача до ДДПУ.

Основними структурними елементами навчального плану є:

1) загальні реквізити (термін навчання; шифр та назва галузі знань, спеціальності (предметної спеціальності чи спеціалізації); назва освітньо-наукової програми; форма навчання та рівень освіти; освітня кваліфікація, що здобувається);

2) графік освітнього процесу, що визначає роки (курси) навчання за відповідною ОНП, на кожний з яких передбачається обсяг теоретичного навчання, види та термін практик, екзаменаційних сесій, канікул, наукової (науково-дослідницької) роботи, атестації.

3) план освітнього процесу, що включає: шифр компетентностей, які формуються; назви навчальних дисциплін обов'язкової частини; категорії навчальних дисциплін вибіркової частини освітньо-наукової програми; форми семестрового контролю (екзамени, заліки); кількість кредитів ЄСТС, встановлених навчальним дисциплінам; кількість контактних годин по курсах і семестрах; розподіл загального обсягу годин, закріплених за навчальними дисциплінами, на контактні (лекції, лабораторні, практичні) та самостійну роботу аспірантів; кількість тижнів у кожному семестрі; загальну кількість годин тижневого навантаження; науково-дослідну роботу (форми, заходи).

Вказані структурні елементи навчального плану мають відповідне відображення в індивідуальному навчальному плані аспіранта.

2.9. Навчальні плани до освітньо-наукових програм підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти складаються з двох складових: освітньої та наукової. До освітньої складової входять цикли навчальних дисциплін: обов'язкові навчальні дисципліни та вибіркові навчальні дисципліни. Від загального обсягу кредитів ЄСТС обсяг обов'язкових компонентів становить не більше 75%, вибіркового – не менше 25%. (Перелік обов'язкових дисциплін загальної (загальнонаукової) підготовки для докторів філософії усіх спеціальностей та їх обсяги визначаються наказом ректора ДДПУ).

Для виконання освітньо-наукової програми здобувач має вивчити всі обов'язкові дисципліни і певну кількість, визначену відповідним навчальним планом, вибіркового дисциплін, що має бути відповідним чином відображено в індивідуальному навчальному плані аспіранта.

2.10. В основі формування індивідуальної освітньої траєкторії лежить індивідуальний вибір аспіранта. Результати цього вибору (по мірі обрання) вносяться до його індивідуального навчального плану, після чого стають

обов'язковими для вивчення здобувачем. Такі навчальні дисципліни включаються до індивідуального навчального плану аспіранта, як правило, у 2 та 3 семестрах.

2.11. Можливість обрання вибіркового навчального дисциплін може бути представлена загальним списком, блоками, змішаним принципом вибору.

2.12. У межах обсягу вибіркової складової аспірант, який навчається, має право обирати освітні компоненти самостійно і вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти і які пов'язані з тематикою дисертаційного дослідження, за погодженням із своїм науковим керівником та керівником відповідного факультету чи підрозділу.

2.13. Кафедри, які бажають долучитися до викладання вибіркового дисциплін, мають протягом березня – квітня поточного навчального року надати повне методичне забезпечення (в тому числі і дистанційні курси) цих дисциплін на наступний навчальний рік для перевірки до відділу аспірантури та Центру дистанційного навчання. За результатами перевірки складається перелік курсів, які можуть бути запропоновані для обрання аспірантам на наступний навчальний рік. Цей перелік затверджується вченою радою ДДПУ не пізніше кінця червня. Після цього викладачі оприлюднюють презентаційні матеріали курсів на сайті університету/кафедри і в системі MOODLE.

2.14. Формування індивідуального плану наукової роботи аспіранта, як невід'ємної частини індивідуального навчального плану, є важливою складовою реалізації індивідуальної освітньої траєкторії, яка полягає у самостійному проведенні наукового дослідження.

В індивідуальному плані наукової роботи аспіранти зазначають: тему наукового дослідження (обрану самостійно), зміст, строки виконання та обсяг запланованих наукових робіт, а також запланований строк захисту дисертації протягом строку підготовки в аспірантурі.

3. Порядок запису аспірантів на вибіркові дисципліни

3.1. Після зарахування до аспірантури здобувачі третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти на відповідній кафедрі або у відділі аспірантури ознайомлюються із затвердженим переліком вибіркового навчального дисциплін, які можна буде обрати для вивчення у наступному навчальному семестрі.

Викладачі, за бажанням, можуть провести презентаційні лекції для аспірантів у позанавчальний час.

Протягом перших двох тижнів навчання аспіранти денної та заочної форми навчання приймають рішення та пишуть заяви про обрані ними дисципліни. У випадку, коли це неможливо з поважних причин – надіслати скан- чи фотокопію заяви на електронну скриньку відділу аспірантури.

На підставі цих заяв формуються групи для вивчення вибіркового дисциплін на першому курсі.

На підставі поданих заяв відділ аспірантури формує службову записку і передає її до навчально-методичного відділу.

3.2. До 1 листопада навчально-методичний відділ аналізує надану інформацію і на її підставі ректор ухвалює рішення про відкриття академічних груп для вивчення певних вибіркового дисциплін в аспірантурі.

У випадку, якщо для вивчення деяких дисципліни не надійшло необхідної кількості заяв, відділ аспірантури протягом 2 тижнів інформують про це аспірантів і збирає нові заяви, з урахуванням вже відкритих груп.

3.3. Якщо студент не визначився з вибором навчальної дисципліни у відведений для цього час, відділ аспірантури чи кафедра має право записати його до відповідної групи на власний розсуд.

3.4. Не пізніше 15 листопада відділ аспірантури формує наказ про відкриття академічних груп для цих аспірантів.

Заяви зберігаються на кафедрі, до якої прикріплено аспіранта, протягом навчального року, про який йде мова у заяві.

3.5. Для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти кількість аспірантів у групі для вивчення вибіркового дисциплін має становити не менше 3 осіб.

Рішення про відкриття малокомплектних груп приймається ректором у кожному випадку окремо.

3.6. Після затвердження вченою радою ДДПУ індивідуального навчального плану аспіранта, відмова від вивчення окремих дисциплін не можлива. Самочинна відмова тягне за собою академічну заборгованість, за що аспірант може бути відрахований з університету. В окремих випадках можлива зміна або коригування обраних дисциплін до початку їх вивчення.

4. Порядок ведення та контроль виконання індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи аспіранта

4.1. Індивідуальний навчальний план та індивідуальний план наукової роботи аспіранта формується відповідно до затвердженої форми для аспірантів денної та заочної форм навчання в ДДПУ.

4.2. Індивідуальний навчальний план та індивідуальний план наукової роботи формуються особисто аспірантом, на основі освітньо-наукової програми та навчального плану аспірантури відповідної спеціальності, погоджуються з науковим керівником та затверджуються вченою радою ДДПУ протягом двох місяців з дня зарахування особи до аспірантури.

4.3. Аспірант несе особисту відповідальність за виконання індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи у встановлений термін навчання та у визначеному освітньо-науковою програмою обсязі; результати використовуються для оцінювання успішності запланованої освітньої

та наукової роботи.

4.4. Науковий керівник аспіранта контролює виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану аспіранта і відповідає перед вченою радою ДДПУ за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового керівника.

4.5. Аспірант має право змінювати свій індивідуальний навчальний план за погодженням із своїм науковим керівником у порядку, який затверджується вченою радою.

4.6. Обов'язковою умовою допуску до захисту дисертації є успішне виконання аспірантом його індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи.

4.7. Контроль за виконанням аспірантами індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи здійснює науковий керівник, кафедра, що реалізує освітньо-наукову програму, відділ аспірантури, проректор з науково-педагогічної роботи, вчена рада ДДПУ.

4.8. Невиконання індивідуального навчального плану аспіранта, індивідуального плану наукової роботи або порушення строків їх виконання без поважних причин, передбачених законодавством, може бути підставою для ухвалення вченою радою ДДПУ рішення про відрахування аспіранта.

5. Прикінцеві положення

5.1. Положення вводиться в дію з наступного дня після його затвердження наказом ректора.

5.2. Зміни та доповнення до Положення вносяться наказом ректора або наказом ректора за рішенням вченої ради університету або відповідного дорадчого органу. У такому ж порядку Положення скасовується.

5.3. Відповідальність за актуалізацію Положення та контроль за виконання його вимог несуть посадові особи університету відповідно до їх функціональних обов'язків.

РОЗРОБНИКИ ПОЛОЖЕННЯ:

Проректор із науково-педагогічної роботи

Завідувач аспірантури

ПОГОДЖЕНО:

Проректор із науково-педагогічної роботи

 С. О. Чайченко

 Т. В. Шульга

 С. О. Чайченко